کەمال سەعدی و سابیر ڕەشید

شەش کورتە چیرۆکی کوردی

?

Six Kurdish Short Stores

By

Sabir Rashid and Kamal Sahdi

نرخی « ١٥٠ » فلسه

ژمارەی سپاردنی بە کتێبخانەی نیشتمانی (٩٩٨) ١٠٠٠/١٩٧٦
چاپخانەی شارەوانی هەولێر

؟

شەش کورتە چیروکی کوردی

نووسینی :—

کەمال سەعدی

سابیر ڕەشید

سالی ١٩٧٦

پیشکەشە بە :-

* مرۆڤ
* ڕاستی
* گیانی پاکی مامۆستا حسین حوزنی موکریانی

پیشەکی :-

زێڕ بچووکە بەڵام بە نرخە

سێ چیرۆکەکەی کەمال سەعدی

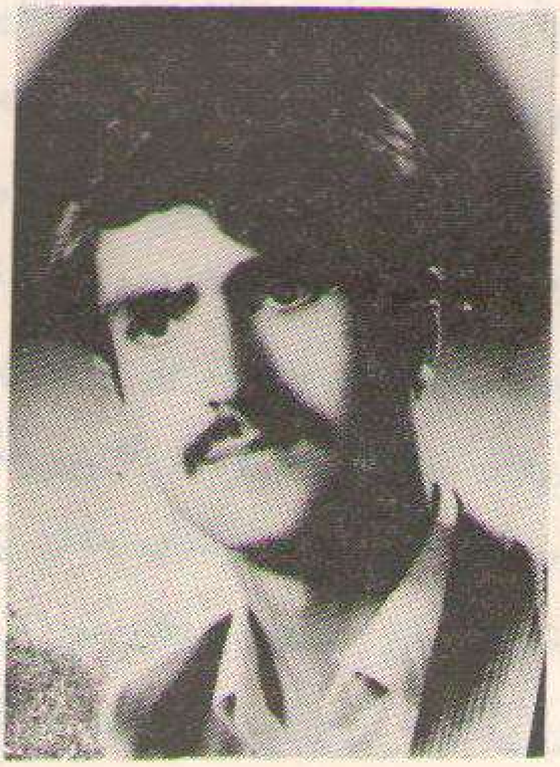

* لە سالی ١٩٥٦ لە شاری هەولێر هاتۆتە سەر شانۆی ژیان .

* لە پۆلی شەشەمی وێژەییە .

* سەرباری ئەدەب خولیای هونەری تەشکیلی و هونەری فۆتۆگرافیە .

شەوە زەنگەکە...

لە بیرمە ئەو ڕۆژەی هەر بەناو ڕۆژبوو لە ڕاستیدا تاریکە شەوێکی ئەنگوستەچاو بوو ، کە لە کوێ ئاگردانەکە دانیشتبوین پلکە هەمین چایەی تێ کردو لە پێشی دانایین ، هەرکەس چایەی خۆی خواردەوەو لێی ڕاکشا ، تەنیا من نەبێ جەستەم بەجێماو دلم چووە جیهانێکی ترەوە .. جیهانی کوێرەوەری و مەینەتی چاو پێ هەڵنەهاتن !!! زۆرانبازی هەردەم لەمیانی خێرو شەردابوو ، سەرکەوتن بۆ خێرو ژێرکەوتن بۆ شەڕ بوو ... تاریکیش خۆی هەڵچنیبووە ڕووناکی .. دەم ووت ئەبێ جارێکی تر جیهانمان ڕووناك بێتەوە ... ڕۆژ لە وولاتمان هەڵ بێتەوە ! ؟

ئەوەی شـــایانی بـاســـە تاریکی لایەنگیری زۆر بوو !!!! شەمشەمەکوێرەکان بەئارەزووی خۆیان بە ئاسمانی قووڵو فراواندا خولیان دەخواردەوە . تاریکیش وەك ڕەشماڵێك خۆی هەڵکێشابوو بەسەرماندا .. دەرکای ڕووناکیمان لێ داخرابوو ... جەلادەکان

بەئارەزووی خۆیان بەناومـان دا دەسـوڕانەوە ... چرای گیـانی هەزاران کۆرپەیان دەکوژاندەوە بەراستی دۆزەخێکی سەر ڕووی ئەم زەمینە بوو !!

شاخەکان و گژوگیاکان کفنی سپیان لەبەر کردبوو .. دزو جەردە وەك مێشـوولە بەلاشـەی مـردوودا هەڵ دەگـەران ، ئـەو خوێنەی لە لاشەیان مابوو دەیان مژی .. وەك مۆرانە ئەوکفنەی پۆشیان کرابوو دەیـان قرتـانـد ...

جیهان کوێرابوو ، هەموو شتێك خولی سـەراوبێ دەخواردەوە تاریکی ئادەهـات پاڵەپەستۆی دەخستە سـەر بەرەی ڕووناکی .. ئاوای لێ هـات تەنها ڕووناکی چاووی خۆمم دەبینی ، لە پڕێکدا دەنگێك خـۆی هـەڵکوتا گوێما دەت ووت بروسـکەی بەهـارە بڵێسـەی لە دڵما هـەڵگیرسـاند دەی گوت : « هـەموو تاریکی جیهـان کۆبێتەوە ڕووناکی ژیلە مۆیێکی پێ ناکوژێتەوە » ....

ڕاچڵەکیم و سـەرم هەڵبڕی سـەیرێکی ئاگردانـەکەم کرد ژیلە مۆیەکان بۆر هەڵکەڕابوون بە بەرگێکی ئەستوری خۆڵەمێش داپۆشرابوون .. فرمێسـك وەك کۆمـەکەی ئاوێکی پەنك خواردوو لە گلێنەی چاوی پلکە هـەمین دا قەتیس مابوو ... ووتم بەخوا تاریکی دەسەڵاتی خۆی لەم جیهانەشدا سەپانـد !! ئەمەندەم ووت

گوێم لە ناڵەناڵێك بوو ، دەی ووت :« ئای بابە دەستەم سوتا ، وام زانی کفنە ، نەم زانی ژیلەمۆی لەژێرەو نەکوژاوەتەوە » !

کە ئەمەم بەرکوێ کەوت دۆزەخی جیهانەکەی ترم بیر کەوتەوە .. ئەوەی ڕاستی بێ هەر ئەوەندەم بیست ئیتر نەمزانی ئەوکەسە کێ بوو !! ... دووای تۆزێك یەك بەجێی پەنجەیەکی نارێك ڕووناکی لە ئاگردانەکە بەدیار کەوت ، هەڵبەت ئەو ڕووناکیەش ڕووناکی ژیلەمۆیەکان بوو ... وە ئەوکات بەرە بەرە خۆڵەمێشەکەم لابردوو ڕووناکیەکی زۆرمان بۆ پەیدا بۆوە ......

ڕووم کردە پلکە هەمینو پێم گووت : پلە بۆچی فرمێسك لە چاوتا قەتیس ماوە ؟ ووتی : ڕۆڵە هەرچەندە چاووم بەم ژیلە ـ مۆیانە دەکەوێ ، دیمەنێکی دوور و درێژم دێتەوە یاد .. «ئەم ژیلەمۆیانە بەرە بەرە دەبنە خۆڵەمێش و ووزە و ڕووناکیەکی دیاری کراومان پێ دەبەخشن ، سەرەڕای ئەمانەش بەرگری تاریکی دەکەن ... بەڵێ ئەم ژیلەمۆیانە هەر بەخۆیان دانەگیرساون و لە خۆشیانەوە نەبونە بەرەژوو !! بەڵکو ئەوەی پێش ئێمە ئەم دارانەیان چاندووە ئێمەش وا بەهاوکاری هەموو لایەك کردو ـ مانە بەرەژوو وە سووتاندومانەو دامان گیرساندووە و کردومانە بە ژیلەمۆ ... خۆمانی پێ لە سەرما دەپارێزین و بەرهەڵستی هێزی

تاریکی پێ دەکەین ... جا بۆیەش گریانم دێ بەبینینی ئەم دیمەنانە ، چونکە لە ئەنجامی بەراورد کردندا ئەو کەسانەم وەك ئەم ژیلەمۆیانە دێنە بەر چاو .

هەولێر
١٩٧٣

سەرەتای زستانێکی تووش

ئێوارەیە ... ئاسمان ڕووی گرژە .. پارچە هەوری پیس و چەپەڵ وەکو تارا ڕۆژیان لە باوەش گرتووە ، ڕۆژیش لە تاوا سوور هەڵگەڕاوە و بەرە و خۆر ئاوا ملی ڕێگای گرتۆتەبەر ... جا هەورەکان هەرکاتەی بەرەنگێك خۆیان دەنوێنن ... زەرد .. سوور .. سەوز وا پێ دەچێت بیکاتە بارانە . ئەوا دەنگی بروسکەیەك هات لە پەرەکەی ئاسماندا ، دیارە کردیانە ڕاستی !

بەڵێ ، گرمە گرمی هەور و شرقە شرقی بروسکە و لورە لوری باو خشەی دار و درەخت دەستی پێ کرد .. جیهان گۆڕا .. هیچ شتێك لە سەر دەقی جارانیدا نەما .. بانەکانیش

چاوڕێی باگوردانن . . بەپەلە خۆم کەیاندەوە ئاوایی ، کۆڵانەکان کش و مات بوون . . چۆلەکەکان خۆیان لەژێر پەلەسواندە شرەکانی خانوەکاندا وێك هێنابوو ... باڵیان بەسەر لەشیاندا شۆڕبۆوە . . دەم نا دەمیش کە تەوژمی با ڕووی تێ دەکردن هەموو گیانیان دەستی دەکرد بە لەرزین و بەولاو بەولادا دەکەوتن ، ناچاردەبون پەنا بەرن بۆ شوێنێکی کش و هێمن ... جا منداڵان تەپکە و داویان بۆ دا دەنانەوە ، ئا بەم جۆرە دەست بەسەر یان دەکردن ...

دیتنی ئەم دیمەنانە زستانێکی تووشیان هێنامەوە یاد تەزویەکی سارد هاتە لەشما لەگەل ڕاپەڕیم و سەیریکی خۆرئاوام کرد . . بەرە بەرە هەورەکان ڕەنگەکانیان وون دەکرد ، ڕەش هەڵگەڕان ، ئەم جارەیان بەتەواوی خۆر ئاوابوو .

دەتەووت بەنۆبەت لەگەل مانگدا چەرخەچینە ، ... لەولاوە مانگ لە شێوەی کچێکی چواردە سالی خۆی دەرهێنا ، بێ ئەوەی بزانێ سەرما و گەرما چیە ، دەستی کرد بە خولانەوە بەناو ئاسمانی تووشدا ... تاو تاویش هەوری پیس بەری رووناکیان لێ دەگرتین .. دیارە کار وا ناڕەوا .. لە هەموو لایەك دەست کرا بە چرا پێکردن ... خەلکی خۆیان ئامادەکرد بۆ بەرگری سوپای

سەرما ، لە زارکی لولـە سۆپەکاندا دوکەلی رەش دەستی کـرد بە بەرزبونەوە بە دلێکی پڕ لە قینەوە دەچوون بەگـژ سەرمـادا . سەرماش پتر سوپای غەزەبی دابەزاندە سەر هـەرێمەکانمان ، تـا دەشهات بروسکەی هەور زیادی دەکردو بـە نـاو ئاسمانـدا بلاو دەبۆ وە ... دەنگی نـاسازی بەرز دەکردەوە ، پـڕ بـە دەنگی دەینەڕاند بەگوڕی ئاگری لە دەم دەهاتە دەر . بـاران دەستی پێ کرد .. بە ڕێژنە دەبـاری .. بەرەو کێوو دەشت و دۆڵەکاندا بـە تیژی دەهاتە خوار .. چەند دارو گرشو کالی بەیار هەیە لە کەل خۆیدا ڕاپێچی کردبوون ، ڕووی تێمان کرد ... لافـاو هەلسا .. لە هەموو لایەك پڕ بە دەنگ هاوار دەکـرا — لافاو لافاو — ، هاوڕێیان لافاوی ئەمجارەمان توندو تیژە .. خوێنی لێمان دەوێ ، بێ خوێن ناڕوا ئەم بەلایە ....

هەولێر

نەورۆزی

١٩٧٤

؟

هەموو ڕۆژێك فڕۆکەکانی دوژمن ئەو ناوەیان بۆردومان دەکردو ناپاڵم و گازو تیزابیان بەسەر ئاواییەکە بەردەداوە ... هەرکاتێك کرەی شتێك دەهات لە هەموو سوچێکی ئاواییەکە دەبووە دەنگە دەنگ و هەڵاتن و بەدەم ڕاکردنەوە دەیان ووت ! — هات !!

ئەم هاتە هاتە ببوە هێمای فڕۆکە هاتن ... کاتێك کە دەوترا هات ، هیچ کەس لە شوێنی خۆی نەدەما ، یا ئەوەتا هەر لەو شوێنەوە خۆیان دەدا بەزەویا ، یان بەرەو حەشارگەکان دادەبەزین کە بۆ خۆ حەشاردان دروست کرابوون ، ئەم ڕۆژگارە ڕەشە ماوەیەکی زۆری خایاند ، تف لە دەمی گەورە و بچووك تاڵ بوو بوو !! زەویش توانای بە خۆگرتنی شەهیدانی نەمابوو .. لاوانی ئازادیخواز بە دەستێکیان چەکیان هەلگرتبوو ، بەرامبەر دژومن دەجەنگێن و بە دەستەکەی تریان قولینگیان ڕادەوەشاندو گۆڕیان بۆ خۆ هەڵدەکەند ... دیمەنێکی زۆر سەر سوڕمێن بوو ، ئەمە

یەکەم جاربوو کە شتی وابیبینم مرۆڤ خۆی کوێر بۆ خۆی هەڵکەنێ ، دیارە ئەوەی ئازادی بوێت پێویستە لە پێناویشیا بمرێت .

ئەم کارەساتانە ماوەیەك بون ، بەڵام کاتێك شۆڕشگێران نیشتە جێی شاری ئاسایش و هێمن و دوور لە شەڕ و شۆڕ بوون ، ئەم دیمەنانە هەر لە بەر چاوو ئەندێشەی خوێن گەرمان مابوو و نەنسرابوونەوە ... دەنگی تەیارە و تەقینەوەی قونبلەی ئاگراوی و ناپالمەکانی کاتی شەڕ بەم دوا دووایییە لە گوێی شۆڕشگێران دەزرنگایەوە .

شەو درەنگ بوو ، هەموویان لە سەر بانە بچکۆلانەکە لێی ڕاکشابوون ... کرە گری ڕەشە لۆریەك لە سەری کۆلانەکە دەستی پێ کرد ، دیار بوو هەندێك کەل و پەلی دەگوێزرایەوە ... بەرە بەرە دەنگەکە لێیان نزیك دەبووەوە ... لە پڕ لە خەو ڕاپەڕی و خۆی دایە پەنا دیوارەکە و بە دەنگێکی بەرز هاواری کرد ، هات !! کشتیان سەریان سوڕما لەم ڕاپەڕینەی ، دەستیان کرت و پێیان ووت :

چیتە دەڵێی خەونت بینیوە ، وا ڕاچلەکی ؟ ! بەڵام ئەم قسانە هیچ سوودیان نەبوو ، کابرا هەر بەردەوام بوو لە سەر قسەی خۆی و دەی ووت :

خۆتـان حەشاردەن هـات !!

دووای ئەوە ڕەشە لۆریەکە دوور کەوتەوە و دەنگەکە نەما ، ئەوسا بەرەولایان هاتو بە ئەسپایی پێیانی ووت : کووا بۆ کوێ رۆیشت ؟ !

کابرا سەری سوڕما کە ئەوانیش ئاگاداری ئەم باسە نەبوون .... کشتیان دایان لە قاقای پێکەنین :

ئەوە چیتە دەڵێی تیك چویت ؟ !

ئەوسا بەسەرسوڕمانەوە ووتی :

هــا ! ئــەوە ئێوەن ، چــما لێرەین ؟ وام زانی . . . واتزانی چی ؟

وام زانی لە شەڕدامو فرۆکە ئاوایییەکانمان بۆردومان دەکات .

ها .. ها .. ها !! ئەمە دەنگی ڕەشەلۆریەکەی گەڕەك بوو ، لات بۆتە دەنگی فرۆکە !!

مـایس
١٩٧٦

سێ چیرۆکەکەی سابیر ڕەشید

* — لە ساڵی ١٩٥٦ لە دایـــک بووە .

* — لە پۆلی شەشەمی وێژەییـــە .

* — دەستی ڕەخنەو کورتە چیرۆکی هەیە .

« زۆربەمان لەم شەوە دەمرین

بەلام بابزانین کێ لە دایك دەبێ »

چواردە سال چاوەڕوانی !! بە ڕاستی ستەمە . . . .
هەر کە گوێی لەو ماوەیە دەبوو موچرکێك لـە تەوقی سەریەوە تا ژێر پێی دەگرت‌و دەستی دەنایە ژێر چەناکەی خۆیەوەو مەلی خەیالی لە شەقەی بالی دەداو چاوەکانی ڕەشکەو پێشکەیان دەکردو هەموو جیهانی بە ڕەشی دەهاتە پێش چاو و . . . بە هیچ کلۆجێك ئاگای لە باوك و براو دایك و کەسی تری نەدەما . . تنۆ تنۆك ئەسرین لە چاوە قەتیس‌ماوەکانیا دەتکا . . . بڕوای بە هیچ مرۆڤێك نەبوو لەو سەر زەمینە . . . کەسێکیش نەبوو گوێی لە کروزانەوەی ئەو بەسەزمانە ڕابگرێ‌و هەولێکی بۆ بدات . . . بۆیە کەلێك جار هەر خۆی دلی خۆی خۆش دەکردەوەو بیری لەو چوار سالە دەکردەوە کە پێکەوە دەستیان لە مل یەك دەکردو هێشتا شۆخەکەی بە ڕێ‌و جێی خۆی نەگەیشتبوو و مەرگەوەڕیش نەکەوتبووە گیانیانەوە . . بۆیەش هەموو جارێك لەگەل بە بیر هاتنەوەی دیمەنی ئەو چوار سالەدا . . ، دەکەوتە ناو دەریای خەیال‌و بیر کردنەوەیەکی قوول . . . لە سەر دارو دیواری

ژووره‌کەشی نووسیبوو (چوار ســالی زێڕین‌و چوارده ســال چاوەڕوانی) . . هەر چی خزم‌و ناسیاویشی هەبوو دەیانزانی مەسەلە چیەو لە هەوەڵەوەش هەوڵێکیان بۆ نەدابوو بۆیە خۆیان لێ کاس دەکرد . . زۆر جارانیش هەوڵیان لەگەڵ دەدا کە واز لەو خەیالانە بێنێ‌و زەماوەندێکی بۆ بگێڕن . . بەلام بە هیچ شێوەیەك دڵیان پێ زیندوو نەدەکرایەوەو . . . دڵی وەك خەلوز ڕەش هەڵگەڕابوو . . . ئێوارەیەك چەپکە گوڵێکی جوانی لە دەست خۆی گرتبوو و گەڕایەوە ماڵەوە . . چەپکە گوڵەکەشی لە ناو پەرداخە ئاوێکەوە ناو بەو نیازەی بەیانی بە دووای گۆڕەکەی بگەڕێ‌و ئەو چەپکە گوڵە لە سەر سینەی گۆڕەکەی دابنێ تا لە خەو ڕاست بێتەوە و بزانێ ئەو هەر زیندووە و نەمردووە بەلام نە ئەو گۆڕەکەی پێ دەزانی نە ماڵی باوکی شۆخەکەشی لەوێ مابوو تا پرسیاری گۆڕەکەیانی لێ بکا ؟ بۆیە سەری سوڕمابوو ! ! نەی دەزانی چی بکات بۆیە ویستی واز لەو خەیالانە بێنێ‌و سەر بکاتە سەر سەرینەکەی . . . بەلام دەنگی دەرگاکە لێی نەگەڕاو ئاگاداری کردەوە سەیری کرد هەژاری بـــرای بچوکی بوو . . نامەیەکی لە دەست بوو بە شلەژاویەوە دایە دەســتی . . پێشی ووت کە لە نیوەڕۆوە نامەکە هاتووەو ئێستا بیری کەوتۆتەوە بیداتە

دەست . . ئەمیش بە غەمگینییەوە نامەکەی کردەوە چاوێکی پێدا خشاند . . حەپەسا !!

هەر لەبەر خۆشیەوە دەی ووت : ـ چۆن وایە . . . کەواتە قسەی ئەم خەڵکە هیچی ڕاست نیە . . بۆیە بە سەرنجەوە لە نامەکە وورد دەبووەوە نامەکەشی دەی ووت : (ئازیزەکەم . . هەر چەند لە کاتی خوێندنەوەی ئەو نامەیەم دوور نیە وا تێگەیشتبی کە من مردووم . . بەڵام لە ڕاستی دا من هەر لە ژیان دام . . ئەوەش بزانە من تۆم لە یاد نەکردووە و ئێستاش لە بیرمە پاش چواردە ساڵ خۆشەویستی و چاوەڕوانی بە یەك نەگەیشتین . . ئێستاش هەر یادی چوار ساڵە زێرینەکەم لە بیرەو لە بیرم نەکردووە . . بەڵێ کیانەکەم دوور نیە بپرسی کە ئەوکاتەی بە کەژاوە دەیان هێنام بۆ مەرکەوەڕمان و لە پێش چاوی خەڵکی لە هۆش خۆم چووم بردمیانە خەستەخانە بۆ نەهاتەوە . . . و دوایی دەنگ و باس وا بڵاو بووەوە کە مردووم نەخێر کیانە . . . ئەو کاتە ئێمە ئەو ناوەمان بەجێ هێشت و کەوتینە ڕێ بۆ ئەڵمانیا و نەهاتینەوە . . ئەویش لەبەر خەڵکی بوو . . نەمانتوانی بگەڕێینەوە . . دەزانم بە هەواڵی نەمردنی من کەشایەوە بەڵام دووا تکامە . . لە بیرم کەو زەماوەندێك ساز کە هەتا منیش

ئەو کاتە بتوانم بگەڕێمەوە و پێکەوە دەست لە ناو دەست هەڵپەڕینو سەر چۆپێ ڕەشبەڵەك بگرین ئیتر تا ئەو کاتەی خونچەی ئارەزووەکانمان دەپشکوێ) .

کوڵی ژاکوت ـ شیرین ـ ٨ / ٥ / ١٩٧٥ ئەڵمانیا

هەر کە نامەکەی خوێندەوە لە جێی خۆی ڕاچلەکیو بە گریانەوە ووتی ـ نەخێر . . مـن نابێ تۆ لە یاد بکەم . . هەر دەبێ بتگەمێو دەست لە ملت وەربێنم . . هەر دەبێ بگەڕێمەوە ئێر . . ڕات موسم . . ئەمڕۆ نەبێ سبەی . . بەیانی . . لە مردن . . هەر دەبێ بە یەك بگەین . . .

لەگەڵ ئەو دەنگ هەڵبڕینەی دایكو باوكیو براکەی هەڵسانو ڕوویان کـردە ژوورەکەیو وایان دەزانی خەونێکی ترسناکی دیوە بۆیە بەرداخە ئاوێکیان بـۆ هێناو دڵیان دایەوەو بە ئارامی خستیانە سەر جێگاکەیو بەجێیان هێشت . . .

ئەم شەوە خەونی بە شۆخەکەوە دیت ، وای دەزانی دەستیان لە مل یەك کردووەو هەردووکیان پەڕو باڵیان بۆ دروست بووەو بەرەو ئاسمان بەرز دەبنەوەو بە دەوری ئەستێرەکاندا دەخولێنەوە . . تەماشای زەمینی دەکرد وای دەزانی ئەوەی مرۆڤە سەیریان دەکاو سەری لە دیاریان سوڕماوە کە خەڵکەکەش

تەماشایانی دەکرد ئەوانیش سەریان ســورپدەما !! بۆیە کۆمەڵە نیشانەی پرسیارێك لە ئاسماندا تروسکانەوە . . .

مەرگەوەرەکەشــیان کە ئەمەی بینی دارو دیـواری تێکەیانـدو دەی ووت : ـ ئەمانە نەمردوون بەڵام دەیانەوێ لە مـردن بە یەك بکەن . . . خەڵکەکەش وەڵامیان دەدایەوە و دەیان ووت : ـ زۆربەمان لەم شەوەدا دەمرین بەڵام با بزانین کێ لە دایك دەبێ ؟!

؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟

مایس ۱۹۷٦

* باوەشی خەم *

بە هیچ جۆر دیمەنی ئەو ڕۆژەم لە یاد ناچێتەوە... هەموو جاران.. کە بیری لێ دەکەمەوە وەکوو شریتی سینەما وایە لە پێش چاووما دەسوڕێتەوە.

ئەو ڕۆژەی پەلە هەورێکی ڕەش و چلکن بوو بووە بەربەستێك و شینایی ئاسمانی لە پێش چاوان شاردبووەوە جار جارەش کلافە ڕەشەبایەکی تیژڕۆ بە دەروازەی کۆڵانو شەقامەکان وەردەبوو دەیکردە تەپ و تۆز و هەرچی پەڕە کاغەز و شتی وردەڵە و سووك هەبوو هەمووی لەگەڵ خۆی ڕادەپێچا و دەبوە تۆپەڵێکی ڕق و خۆی دەهاویشتە باوەشمانەوە. ماوەیەك بوو لەبەر دەرگای دوکانی مەلا عەلی ئارامم گرتبوو.. هەر سەیری دیمەنی ئەو ڕۆژەمان دەکرد هەر بیریشم لای ئەو مامە پیرە بوو کە لەپێش دوکانی مام عومەری سەرتاش ڕایەخی لێ ڕاخستبوو و سوالی دەکرد... هەر لەبەر خۆشمەوە جار جارە سەیرێکم دەکرد و ڕووم لە مەلا عەلی دەکرد و دەمگووت :

- بە ڕاستی ژیان ڕێگایەکی سەختە.. نان پەیداکردنیش ماندوو

بوون و ئارەقە ڕشتنی دەوێ .

ئەویش وەڵامی دەدامەو دەیگووت :

ـ ژیان بازنەیەك نیە لە دەست بکرێ بەڵکوو دەریایەکی قووڵی بێ بنە کەس ناتــوانێ بە تەواوی مەلە لە هەموو لایەکانی بکات . . . هەر ئەوەنـدە چاوم نوقـاند گڤەی بـاکە لە گوێما چەخماخەی دا چاوێکم هەڵبڕی ئەبینم کۆمەڵە کاغەزێك خــۆی هاوێشتۆتە باوەشم . . . منیش سەیرێکم کردن و هەمووم دانە بەر با . . ئاوڕم لە مامە پیرە دایەوە ئەبینم کۆمەڵەکاغەزێك لە باوەشی ئەویش دا خۆیان گرتۆتەوە بەڵام لەگەڵ خـۆ داتەکاندنی زۆربەی کاغەزەکان لە شەقەی باڵیان داو هەڵفڕین هەر زوو بانگی کوردستانی کچی مام عومەری کرد کە تازە لە قوتابخانە دەهاتەوە ڕووی دەکـردە دوکانی باوکی . . . بۆ ئەوەی سەیری کاغەزەکانی بۆ بکاو بزانێ چ هەواڵێکی دڵڕفێنی گرتۆتە خۆ . . ئەمیش بە دڵێکی خۆشەوە بە پیر کاغەزەکانەوە چـوو چونکی ئەویش حەزی دەکرد لە نهێنیەکانی ئەم پەڕە کاغەزانە بگات . . . یەکە یەکە چاوی بە پەڕە کاغەزەکاندا دەخشاند هەر چەندی هەڵی داوە هەمووی بێ گەرد بوون . . . یەکە یەکە هەمووی دەدایە بەر بایەکەو باڵیان دەگرت . . . تا لە دووا پەڕ ڕەشایی نووســینێك لە پێش چاویا خـولی خوارد . . . بۆیە

چاوەکانی خۆی هەلگلوفت و نیگاکانی بڕیە پەڕەکاغەزەکە مامە پیرەش هەر بە دەم پرسیارەوە ڕووی لە کوردستان دەکرد و حەزی دەکرد بەشداری بکات لە نهێنی ئەم پەڕە کاغەزانە ئەمیش نهێنی ئەم پەڕە کاغەزەی بە گوێیا چرپاند کە لێی نووسرابوو : (خەم باوەشی بۆ گشتمان کردۆتەوە) لە ژێر ئەویشدا نووسرابوو : (بۆ خەم دەژین چونکە خەم هاوتەمەنمانە) . . .

مامە پیرەکە کە ئەم ووتانە لە گوێچکەیا کینگلی خوارد ، هەناسەیەکی قوول لە دەروونیەوە سەری هەلدا و تۆزێك سەری خۆی لەقاند و ووتی :

ـ بەخوا ڕاستە خەم وەك سێبەرمان وایە هەر لە تەکمانە

ـ مامە خەم وەکوو نان و ئاو وایە برسیەتیمان ناهێلێ و تینوێتیمان دەشکێنێ . . .

ـ ئێوەش لە خەم گەیشتوون ؟

ـ بەلێ وەکوو بە گوێمدا چرپاندی خەم باوەشی بۆ گشتمان کردۆتەوە . . .

ـ بەلام هێشتا لە ناو لەپی خەمن ، هێشتا نەکەوتوونە ناو باوەشی خەم . . .

ماوەیەکی دوور بوو مەلی بیرم باڵەفڕکەیان بۆ لای ئەم

مشت و مڕە کردبوو ناوە ناوەش سەیرێکی ئاسمانم دەکرد هەر وەکوو جاران پەڵە هەورە ڕەشەکەم بە ژوور سەرەوە بوو . . هەر لەگەڵ ئەوەش ڕووی خۆم وەردەچەخاندە لای وێستگای پاسی هاتو چۆکە کە چۆن خەڵکەکە بە پەلە پەل خۆیان دەکوتایە بن وێستگاکە و لە دەست ڕەشەباکە ڕایان دەکرد بەڵام سوودی نەبوو هەر دەیگرتنەوە و تۆز و خۆڵی بەرەو ڕوویان ڕاپێچ دەکرد . . .

پاش ئەوەی مەلی ئەندێشەم باڵەکانی وێك هێناوە وچاوم لە دیمەنی ئەمە پیرە پۆشــی بۆ جارێکی تریش چـاوم بڕیەوە وێستگاکە . . . کابرایەکی هەناسە سوار بە پەلە خۆی کوتایە ژێر وێستگاکە . . . کابرا لە دیمەنی ئەم گێژەنە سـەری سـوڕمابوو بۆیە ســـەیرێکی ئەملاو ئەو لای خۆی دەکرد و چاوێکی دەبڕیە زەلامەکانی تەنیشتیەوە و دەی پرسی :

- بەخوا پایزێکی ووشك و بریشکە . . . ڕەشەبایەکی نالەباری لەگەڵ خۆی هەڵگرتووە . . .

هەر ئەوەندەی زانی وەڵامی پرسیارەکەی بە گوێدا چرپا :

- نەخێر بەهارە .

ئەمیش بە سەر سوڕمانەوە هەڵیدایەوە و ووتی :

- ئەی بۆ گەڵای دارەکان زەرد هەڵگەڕاون ؟

ـ ئەوە لە ترسی مەرگ خۆیان مراندووە .

ـ نەخێر ئەوانیش بۆ خەم دەژینو خەم باوەشی تێ وەرێناون بۆیە ڕەنگیان گۆڕاوە .

نەورۆزی

١٩٧٦

هەولێر

* شەویکی ژوان *

ئەم شەوە وەکوو هیچ شەوێکی تر نەبوو . . بە هیچ
جۆرێك خەو لە چاوم نەدەکەوت چاووم بڕیبووە ئاسمان ئەستێرە
کەشەکان لە پێش چاوما دەهاتن و دەچوون سەیری مانگە شەوم
دەکرد کە لە ژیانمدا شەوێکی وا خۆش و جوانم نەدی بوو . .
حەپە حەپی سەگ و دەنگی کاروان چیە قاچاغ چیەکان ئەو ناوەیان
پڕ کردبوو . . . جار جارەش لورە لورێکم لە جێگایەکی دوور
دەهاتە گوێ . . خورە خوڕی ڕووباریش هەر مەپرسە چ کارێکی
دەکرد . . . هەندێك جاریش بایەکی فێنکی دەهێنا هەر دەت ووت
بای کوێستانە لە لای چیایە سەر کەشەکانەوە دێ بە ڕاستی دیمەنی
ئەو شەوەم بە هیچ جۆرێك لە یاد ناچێتەوە جار جار باوشکێکم
دەهێنا بەڵام خەوم لێ نەدەکەوت کەوتبومە ناو دەریای خەیاڵ . .
تا ئەو کاتەی سەیری کات ژمێرەکەم کرد ئەبینم کات چی وای
لە نیوە شەو کەمتر نی یە بە ئەسپایی هەستامەوە سەر پێ خۆم
گورج و گۆڵ کردو جامێك ئاوی ساردیشم نۆش کرد تا وەکوو
بە تەواوی دڵم ئارامی گرت ئینجا تاوێك ڕاوەستام و سەیرێکی پێش

خۆم کرد ئەبینم بە جوانی هەموو جێگایەکم بەدی دەکرد بە بێ ئەوەی کەسمان هەست پێ بکا ملی ڕێگام گرت و فانۆسەتێک قوپاوەکەشم لەگەڵ خۆم ئەبرد چونکە مانگە شەو هەموو جێگایەکی ڕووناك کردبوەوە .. ووردە ووردە بە ناو کۆڵانە تەسکەکانا هەنگاوم دەنا .. چرپە چرپی گەڵای دار و خشپە خشپی گژ و گیای سەر ڕێگا تووشی ترسیان کردبووم جار جارەش تەماشایەکی ژێر پێی خۆم دەکرد سێبەری خۆمم دەبینیەوە ئەوەندەی تر ڕادەچڵەکیم .. قیرە قیری بۆق و دەنگی ئاوی ڕووبارەکانیش تا دەهات زیاتر دەبوو جار جارەش خەریك دەبوو پێم زەوی نەدگرێ دەت ووت بارێکی قورسم لە سەر شانە و پێیەکانم بەستراونەتەوە .. سەرێکم هەڵبڕی زۆرم نەمابوو بگەمە ئەو جێگایەی کە من و جوان دەست نیشانمان کردبوو ... هەستم بە یەکێك کرد لەو ناوە تا دەهات لێم نزیك دەکەوتەوە ... خوایە دەبێ ئەوە جوان نەبێ ؟ ! بە ڕاستی ئەو بێ باشە ! ! کوڕە هەوە هەو .. نەء بە خوا لەو بڕوایەدا نیم ئەو بێ چونکی ڕۆیشتنی بەو ناچێ .. ! !

هەر لەبەر خۆشمەوە بڕیارم دا کە ئەگەر ئەو بێ .. بەیانی خۆم و گوێ درێژەکەم دەچمە دار کردن پاشان دەچمە شار و بارە دارەکە دەفرۆشم ئینجا ئەو پارەی دەستم کەوت بەشێکی

بە نان دەدەم بە سەر هەژارانی گوندە کەمانی دابەش دەکەم و ئەوی تریش هەڵدەگرم . . !

تا دەهات زیاتر لێم نزیك دەکەوتەوە . . کۆخە کۆخ و بەرز بونەوەی دوکەڵی جگەرەی وایان تێ گەیاندم ئەو کەسە زیاتر بە پیاو بدەمە قەڵەم نەك بە ئافرەت . . . ترسیش تا دەهات خۆی دەکرد بە تۆپەڵێکی ڕق و خۆی دەکوتایە نـاو دڵم . . خەریـــك دەبووم لە ترسا خـۆم بە فەتـارەت بدەم بەڵام ئامۆژگـاری یەکانی باوکم دەهاتەوە یـاد کە دەی ووت : (ڕۆڵە ترس بۆ پیاو نەهاتووە ئەوەی بشترسێ بە پیاو دانانرێ) . . . منیش ترسـم لە کۆڵی خۆم فڕێ داو بازووی خۆم لێ هەڵ کرد و شـــێرانە بە ڕێگادا ڕۆیشتم تا ڕووم بەرەو ڕوی کابرا بوو ئینجا کابرا بە کۆخە کۆخ سـڵاوی لێ کردم و منیش بە هەمان شت لێی تێپەڕ بووم . . . ماوەیەك بوو لە یەك دوور کەوتبووینەوە هێشتـا ئاوڕمـان لە یەك دەدایەوە تا بە تەواوی چـاومان لە چاوانی یەکـتر بزر بوو ئینجا بە زەردەخەنەیەکی کورتەوە ملی ڕێگـاکەم گرتەوە تـا گەیشتمە جێگاکە . . . سەیرێکی جێگاکەم کـرد بینیم کەس دیار نی یە دەستم کرد بە دەنگ هەڵبڕین ئەو دەنگەی تەنیا من و جـــوان دەمانزانی . . لە لوڕە لوڕو قیڕە قیڕو میاوە میاو زیاتـــر هیچ

دەنگ دانەوەم بەدی نەکرد . ماوەیەك بە غەمگینیەوە دانیشتم . . هەر لەبەر خۆشمەوە دەم ووت :ـ

ـ (دەبێ جـوان بۆ نەهاتبێ !! . . دەبێ لە خـەو مابێتەوە ! خۆ تا ئەو کاتەی جێگاکەشمان دیاری کرد نەسـاغ نەبوو . . بە ڕاستی سەیرە لە وەتی من جـوانم خۆش دەوێ هیچ جارێك بەڵێنی بە درۆ دەرنەچووە) . . بەو جۆرە ووتانە خەریك بووم کەوتبومە ناو دونیای بیر کردنەوەو لێکدانەوە . . هەڵسامە سەر پێ و ویستم بڕۆمەوە . . گوێم لەو دەنگە بوو کە دەمانزانی . . بۆ جارێکی تریش گوێزرامەوە بۆ جیهانی شادمانی زۆری نەمابوو لە خۆشیان دوو باڵ بە خۆمـەوە نێم و هەڵبفڕم . . . چاوەڕوانم کرد تا جوان گەیشتە لام بە تەواوی ڕوومان بەرەو ڕووی یەکتر بوو ماوەیەك بەبێ دەنگی کپ بووین . . پاشان پرسیارم لە بابەت گیربونەکەیەوە ئاراستە کرد . . . ئەو شـەوە کاتێکی ئێجگار کورتمان ڕابوارد بەڵام هەر خۆش بوو چی وامان لە شـەوانی پێشوو کەمتر ڕانەبوارد ... زۆری نەمابوو کەڵەشێری بەیانی دەست بە بانگ دان بکا چۆلەکەکان لە گوێسوانەکان بخوێنن . . . بـۆ جارێکی تریش ماڵ ئاواییمان لە جێـگاکە کـرد ئینجا کەوتینەوە ڕێ تا گەیشتینەوە ئاوایی . . لە نزیك ماڵی جوان وەستاین تا

ئەو شەوە خوا حافیزیمان لە یەکتر کرد هەر وەکوو جاران دەستم کردەوە بە ڕۆیشتن ئەوەندە خێرا دەڕۆیشتم هەر دەت ووت پاڵم پێوە دەنێن . . . سەگەکانی ئاوایی هەموو پێکرا چاویان لە شەو زەق کردبووەوە تا دەهات زیاتر دەستیان بە حەپە حەپ دەکرد . . . چی وای نەمابوو خەڵکی گوندەکەمان لێ هوشیار بکەنەوە . . . هەر چۆنێکی بوو خۆم گەیاندە کۆڵانە تەسکەکە . . . زۆریش لەوەی دەترسام کە لە ماڵەوە بە ئاگابن ئەو کاتەی دەگەمەوە ماڵەوە . . . گەلیك خەیاڵی قووڵ قووڵم دەهاتە پێش چاو . . . ویستم واز لەو خەیالاتانە بهێنم بەڵام ترسـی ماڵەوە بەرۆکی بەر نەدەدام . . . زۆرم نەمابوو کۆڵانە تەسکەکە کۆتایی پێ بهێنم . . . ویستم لە چڵپاوەکەی سەری کۆڵان بپەڕمەوە . . . لە بانەکەی بەرامبەرم گوێم لە زەلامێك بوو بانگی کردم :- کابرا تۆ کێی . . لە جێگای خۆت نەبزوی . . تۆ دوژمنی منی هاتووی بمکوژی . . . نازانی من لە تۆ هوشیارترم .

- کوڕە برا گیان بەخوا ڕێبوارم بێرە تێدەپەڕم .
- نەخێر شتی وا نییە هاتووی من بکوژی !

هاوینە هەواری شەقلاوە
تشرینی دووەمی
١٩٧٤

* — لە زۆر شوێنـان نووسەر دوومانگ پێش لـە چاپدانی بەرهەمەکەی هێلکاریەك دەکات تا بزانێ چەند قازانج دەکات ... بەڵام ئێمە چوارمانگ پێش لە چاپدانی بیر لەوەدەکەینەوە کە دەبێ چەند زیان بکەین !!